

زن به ظنّ تاریخ

جایگاه زن ایرانی از عهدباستان تا پایان دوره ساسانی

نسخه مجازی

تصویردهی

۱۳۹۹

قصیده سرا

زن به ظن تاریخ

جایگاه زن ایرانی از عهدباستان تا پایان دوره ساسانی

بنفشه حجازی

ویراستار: شعله راجی کرمانی
طراحی جلد: محسن توحیدیان

چاپ و صحافی: قشقایی

چاپ سوم: ۱۳۹۹

شمارگان: ۵۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۹۶۴-۷۶۷۵-۶۱-۱

حق چاپ محفوظ است.

قیمت: ۶۵۰۰۰ تومان

رژیم: ۶۶۹۷۲۸۷۰

پست الکترونیک: ghasidehsara@gmail.com

سرشناسه	: حجازی، بنفشه، ۱۳۲۲
عنوان و نام پدیدآور	: زن به ظن تاریخ، جایگاه زن ایرانی از عهد باستان تا پایان دوره ساسان/ بنفشه حجازی.
مشخصات نشر	: تهران: قصیده سرا، ۱۳۹۹.
مشخصات ظاهری	: ۴۶۲ ص.
شابک	: 978-964-7675-61-1
وضعیت فهرست نویسی	: فیپا
یادداشت	: جایگاه زن ایرانی از عهدباستان تا پایان دوره ساسانی
یادداشت	: نمایه
عنوان دیگر	: جایگاه زن ایرانی از عهدباستان تا پایان دوره ساسانی
موضوع	: زنان -- ایران -- تاریخ
موضوع	: Women -- Iran -- History
موضوع	: زنان ایرانی -- تاریخ -- پیش از اسلام
موضوع	: Women, Iranian -- History -- To 633
موضوع	: ایران -- تاریخ -- صفویان، ۹۰۷ - ۱۱۴۸ ق. -- زنان
موضوع	: Iran -- History -- Safavids, 1502 - 1736 -- Women
رده بندی کنگره	: QH ۵۳۷۱/۲
رده بندی دیویی	: ۳۰۵/۴۲۰۹۵۵
شماره کتابشناسی ملی	: ۵۷۷۵۵۳۹

فهرست مطالب

۱۵	پیشگفتار
۱۷	مقدمه
بخش اول: بررسی جایگاه زن در ایران باستان	
۲۷	۱. بررسی جایگاه زن، پیش از تاریخ
۲۷	منابع تحقیق در تاریخ ایران باستان
۲۹	ازمنش بشر تا تاریخ در نجد ایران
۳۴	دین و زندگی ساکنان نجد ایران
۴۴	حقوق زن عیلامی
۴۷	دین ایرانیان عهد باستان
۵۰	آفرینش در دین زرتشت
۵۵	اسطوره
۵۶	اسطوره‌های مادینه اهورایی
۵۶	امشاسپند سپندارمذ
۵۹	امشاسپند امرتات
۶۰	امشاسپند هروتات
۶۰	دننا
۶۳	ایزد چیستی
۶۵	فرشته آشی (آرد)
۶۷	ایزد پرند (پارندی)
۶۷	اناهیتا
۶۹	آشتاد
۷۰	یاران سوشیانس

۷۰	تساوی پاداش در هزاره سوشیانس
۷۰	اسطوره‌های مادینه اهریمنی
۷۱	جهیک
۷۳	پریان
۷۵	دروج
۷۵	اوزاک
۷۵	معنای چند اسم
۷۶	حکمهایی از میثوی خرد
۷۹	ماها
۸۰	پدر شاهی یا آغاز فرمانروایی مرد بر زن
۸۱	مشخصات خانواده مونوگامیک
۸۲	تغییرات اجتماعی
۸۳	مرحله مفارقت
۸۳	ازدواج و تعدد زوجات
۸۶	حق زنان در سلطنت
۸۸	مسائل کار و کارگری
۹۰	پوشش و ظاهر زنان عصر ماد
۹۲	۳. هخامنشیان
۹۲	حقوق و اختیارات زنان
۹۳	قوانین حمورابی
۹۵	ازدواج و زناشویی
۹۷	تعدد زوجات
۱۰۰	مقاصد سیاسی تعدد زوجات
۱۰۲	ازدواج درون گروهی
۱۰۲	ازدواج زنان با فاتحان ایرانی
۱۰۴	ازدواج زنان با فاتحان بیگانه
۱۰۵	جایزه پیروزی
۱۰۵	ازدواج ده هزار عروس و داماد

ازدواج با محارم (خوایت و دت khvaetvadatha).....	۱۰۶
مدارک ازدواج با محارم در دربار	۱۰۹
رد ازدواج با محارم	۱۱۰
وضع زنان در دربار	۱۱۰
فساد در دربار	۱۱۳
اتهام زناکاری	۱۱۴
خواجهگان	۱۱۵
قتلهای بی صدا، مرگهای باصدا	۱۱۷
زن و حکومت	۱۲۲
حکومت	۱۲۸
زن و جنگ	۱۲۹
زور و آمیزش و پرورش و دین	۱۳۴
مقام زن	۱۳۷
مقام مادر آثار و ورخان خارجی	۱۳۸
مقام زن	۱۳۹
تجلیل از زن	۱۳۹
مقام همسر	۱۴۰
تساوی زن و مرد در ادای وظایف دینی و مجازاتها	۱۴۱
مسائل کار و کارگری	۱۴۳
زن و کار خانگی	۱۴۳
زنان کارگر	۱۴۴
کارکنان زن دربار	۱۴۶
درآمد زنان درباری	۱۴۷
حضور زنان در اجتماعات	۱۴۸
گردآوری زنان	۱۵۰
زن و پوشش	۱۵۲
زن و زینت و زیبایی	۱۵۷
نامهای زنان عهد هخامنشی	۱۵۸

۱۶۰	۴. اشکانیان
۱۶۱	اسطوره‌های مادینه
۱۶۳	ازدواج
۱۶۳	تعدد زوجات
۱۶۵	ازدواج سیاسی
۱۶۸	ازدواج با محارم
۱۶۹	رد ازدواج با محارم
۱۶۹	نفوذ زنان در حکومت
۱۷۰	حق زنان در سلطنت
۱۷۰	اوضاع اجتماعی زنان
۱۷۳	دستار حیدر
۱۷۶	حقوق خانواده
۱۷۷	طلاق
۱۷۷	زن و کار و هنر
۱۷۷	زن و جنگ
۱۷۸	حضور زنان در مجامع
۱۸۰	پوشش زنان اشکانی
۱۸۰	پیراهن
۱۸۱	عمامة
۱۸۱	چادر
۱۸۱	زینت و آرایش
۱۸۳	۵. ساسانیان
۱۸۴	برسش ربه‌النوعها
۱۸۶	ازدواج
۱۸۶	ازدواج هم‌کفو
۱۸۹	اسطوره ازدواج با محارم
۱۹۰	نمونه‌های ازدواج با محارم
۱۹۱	مخالفان و موافقان ازدواج با محارم

۱۹۶	ازدواج سیاسی
۱۹۹	تعدد زوجات
۲۰۰	عدم وصلت دختران ایرانی با سایر ملیتها
۲۰۳	زن و حکومت
۲۰۳	عناوین ملکه‌ها
۲۰۳	حکومت زنان
۲۰۴	سلطنت مستقل زنان
۲۱۱	زن و آموزش و پرورش
۲۱۶	زن و جنگ
۲۱۸	ازدواج و خانواده
۲۱۸	سازمان خانواده
۲۱۸	اختراعات مسئله ازدواج و تشکیل خانواده
۲۲۱	عقدنامه
۲۲۳	مهریه
۲۲۴	جهیزیه
۲۲۴	انواع ازدواج
۲۲۴	پادشاه‌زن (زن ممتاز)
۲۲۵	ایوک زن Evak Zan
۲۲۵	سذرزن Satar Zan (سوترزن)
۲۲۵	چغوزن (چکرزن)
۲۲۶	خودسرای زن
۲۲۷	ازدواج ابدال
۲۲۸	ازدواج استقراضی
۲۳۰	تبنی
۲۳۱	شرایط فرزند خواندگی (پسرخوانده)
۲۳۱	شرایط دخترخوانده
۲۳۲	زن و ارث
۲۳۴	شخصیت حقوقی زنان

۲۸۶	بوراندخت و آزرمی دخت
۲۸۷	زن و مشاوره
۲۹۳	زن و سفارت
۲۹۳	زن و مبارزه
۲۹۶	پوشش و ظاهر زنان عهد باستان
۲۹۸	زنان در مراسم
۳۰۰	زنان و کار
۳۰۱	تحرك و ماجراجویی زنان
۳۰۳	زن و نبرد تن به تن
۳۰۷	زنان، فرمانده سپاه
۳۰۹	زنان، سیه‌ها، جنگی و مکر بخردانه
۳۱۳	زن مالک
۳۱۴	مقام مادر
۳۱۷	مقام دایه
۳۲۰	مقام زن
۳۲۳	صفات زن پسندیده

۳۲۵	فهرست منابع
۳۳۱	فهرست نام زنان
۳۳۶	فهرست نام مردان
۳۴۵	تصاویر

پیشگفتار

چنان دیدم که هیچ کس کتابی نمی نویسد
الا که چون روز دیگر
در آن بنگرد بگوید:
اگر فلان سخن چنان بودی بهتر گشتی
و
اگر فلان کلمه بر آن افزوده شدی
نیکتر آمدی
(عماد کاتب)

بیست سال پیش که بررسی جایگاه زن از انسانی در اسلام را با هدف
بررسی تا عصر حاضر آغاز کردم چندان مطمئن نبودم که برگفته خویش
پایدار و این چنین ثابت قدم باشم. اما وقتی که ایزد یار را کرد، ناممکن ها
ممکن می شود و آرزوها و خواسته ها نیز انسان را به راه حیرت می کشانند.
امروز پس از دو دهه کار از این مجموعه تاریخی چند جلدی - جلد -
چهارم با نام تاریخ هیچکس؛ بررسی جایگاه زن در عصر افشار و - آماده
چاپ در انتشارات قصیده سرا و ویرایش جدید جلد اول، که در چاپ
نخست با نام زن به ظن تاریخ انتشار یافته بود، در دستان شماست.
تشکر از یاران قدیم و یاوران صمیم که از آغاز مشوق و دستگیرم
بوده اند، همچنان از قلمم بر قلمم جاری است؛ هر چند استاد جلیل

ضیاءپور دیگر در میان ما نیست اما عکسهای این کتاب، همه هدیه ایشان است؛ روانش شاد.

و هنوز هم ممنونم از سرکار خانم دکتر کتابون مزدپور که دستنویس انتشار نیافته خود شایست نشایست را برای ساعتی در اختیارم گذاشتند. از آقای دکتر سید مهدی ثریا متشکرم که یادداشتهای چاپ اول را خواندند و با سؤالهای خود در رفع کاستیهای آن کوشیدند.

متشکرم از آقای محمود بروجردی، رئیس محترم مؤسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی آن وقت و کتابداران پژوهشگاه علوم انسانی فعلی که در نوشتن با این و راکت زنان آن سالها با صمیمیت، حضور خارج از برنامه رکاب اضافی تحمیلی مراجعه کننده‌ای پیگیر را با خوشرویی تحمل کردند.

با امتنان فراوان از آقای ناصر ایجاد، مدیر محترم انتشارات قصیده سرا که نه فقط جلد دوم این مجموعه ضعیفه؛ بررسی جایگاه زن ایرانی در عصر صفوی را به چاپ رسانده‌اند بلکه انتشار زن تاریخ را نیز ممکن ساخته‌اند.

بنفشه حجازی

تهران - ۱۳۸۳